

Fogalmak és tudnivalók: zene, irodalom színházi felhasználása

Szerzői művek felhasználását bizonyos esetekben maga a szerző engedélyezi közvetlenül, más esetekben azonban a közös jogkezelő adja meg az engedélyt. E szempont alapján megkülönböztetünk úgynevezett kisjogos és nagyjogos felhasználásokat.

MIT JELENT A KISJOGOS FELHASZNÁLÁS?

Kisjogos felhasználásról akkor beszélünk, amikor a szerző vagy a mű egyéb jogosultja nem képes a felhasználásokat egyedileg engedélyezni és az engedélyek feltételeinek betartását ellenőrizni - például azért, mert a felhasználások igen gyakoriak, tömegesek.

Ezekben az esetekben a közös jogkezelő szervezetek (így pl. az Artisjus) engedélyezik a felhasználást és érvényesítik az ennek fejében fizetendő jogdíjat a felhasználókkal szemben.

MIT JELENT A NAGYJOGOS FELHASZNÁLÁS?

A nagyjogos felhasználást ezzel szemben maga a szerző képes kezelni, ezért a közös jogkezelő szervezet (Artisjus) a szerzői jogosult helyett nem engedélyezheti a mű felhasználását. (A nyilvános előadási jog esetében ezt a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 24.-25.§-a szabályozza.)

FONTOS: mindig a felhasználó felelőssége eldönteni, hogy az előadás kisjogos vagy nagyjogos felhasználás-e, illetve a felhasználás igényel-e a szerzői jogosulttól átdolgozásra szóló engedélyt. Tehát egy esetleges jogvita esetén is a felhasználó felel.

MŰVEK FELHASZNÁLÁSA SZÍNHÁZBAN – Nagyjogos felhasználások

A színházak gyakorlatában elsősorban a nagyjogos felhasználás jellemző, tehát az engedélyt közvetlenül a szerzőktől, szerzői jogosultaktól (szerzői jogutódoktól), vagy a jogosultak képviselőitől (pl. ügynökségek, zeneműkiadók) kell megszerezni.

A színházban előadott darabok eleve színpadra szánt alkotások, így ezek a felhasználások a Szt. 25. § (3) bekezdése szerint nem esnek közös jogkezelői engedélyezés alá. Ide tartozik minden, eleve színházi műfajba tartozó zenés és irodalmi alkotás (színmű, zenedrámái mű, táncrea épülő alkotás, performansz, stb.).

A nagyjogos engedélyezési mód alkalmazandó (engedélykérés: közvetlenül a jogosulttól):

- amikor az eleve színpadra szánt alkotásokat színpadra állítják
- amikor az eredetileg nem színpadra szánt zenei vagy irodalmi művet színpadra állítják,
- amikor bármilyen módon egy színpadi mű cselekményéhez kapcsolódóan (a dramaturgia fő elemeként, vagy a cselekményt támogató elhangzásként) a színpadi mű részévé tesznek egy nem színpadra szánt irodalmi vagy zenei művet (azaz szerzői jogi értelemben átdolgoznak)
- abban az esetben is nagyjogos az előadás, ha a zeneművet háttér- (kísérő) zeneként adják elő, azonban a zenemű kiválasztása szükségszerű, nem helyettesíthető, a zenemű a cselekményt egészíti ki, az a zenemű hozzáadásával lesz teljes.

Kitől és hogyan kell megszerezni az engedélyt?

A felhasználási engedély egy olyan – írásba foglalt és aláírt - felhasználási szerződéssel szerezhető meg, amely:

- közvetlenül a szerzői jogosulttal, elhunyt jogosult esetén a szerző jogutódjával, vagy erre feljogosított képviselőjével kötnek meg,
- kiterjed a mű átdolgozására (színpadra állítására, színpadi műbe foglalására) és nyilvános előadására,
- tartalmazza a fizetendő jogdíj mértékét is.

MŰVEK FELHASZNÁLÁSA SZÍNHÁZBAN – Kisjogos felhasználások

A színházakban történő nyilvános előadások közül a közös jogkezelés körében csak az egyértelműen ún. kisjogos felhasználásokat lehet engedélyezni. Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy az ilyen típusú felhasználásokat engedélyezheti az Artisjus.

A kisjogos engedélyezési mód alkalmazandó (engedélykérés: a közös jogkezelőtől, Artisjustól):

- a színpadi mű cselekményén kívüli zenefelhasználás esetén (pl. előzetesben, szünetközi zeneként, átdolgozási engedélyt nem igénylő, a mű cselekményéhez nem kapcsolódó háttérzeneként felhasznált művek);
- a színházak közös területein végzett háttérzenei szolgáltatás esetén (pl. az előtérben, folyosókon, hang lejátszó eszközről megszólaltatott művek);
- a művek nem színpadi mű keretében történő előadása esetén (pl. koncert, dal-műsor, versfelolvasó-műsor).

Ezekben az esetekben a felhasználási engedélyt a közös jogkezelő szervezettől, az Artisjus Egyesülettől kell megszerezni három lépésben:

1. Bejelentés
2. Szerződéskötés
3. Jogdíjfizetés az Egyesület mindenkor hatályos „K” jelű jogdíjközleménye és (koncertszerű előadás esetén) „Sz” jelű Jogdíjközleménye alapján. A jogdíjközlemények [ezen az oldalon érhetőek el.](#)